

DAGINDELING

09:30 – 10:00	inloop en opening
10:00 – 12:00	ochtenddeel met prof. dr. Margriet Sitskoorn en Robert van Woudenberg MSc
12:00 – 13:30	meet&greet met Magriet Sitskoorn en Robert van Woudenberg
12:30 – 13:30	lunch
13:30 – 14:30	themasessies I
14:30 – 15:00	pauze
15:00 – 16:00	themasessies II
16:00 – 16:45	afsluiting: paneldiscussie met dr. Patrick Sins
16:45	borrel

OVERZICHT THEMASESSIES

1. Going out - kinderen onderzoeken buiten de school

Een unieke ervaring voor zowel leerlingen als docenten!

“De Waddenschool: wat leren van het wad” Vanaf 2015 kan een groep van 16 leerlingen ieder schooljaar deelnemen aan het excellentieprogramma “De Waddenschool”. Dit programma bestaat uit een aantal vakoverstijgende lessen op school: het ontstaan van de Wadden, het nut van de Wadden in het teken van Unesco Werelderfgoed, het leren fotograferen, het schrijven van Haiku's en het opzetten van een eigen onderzoek dat op Texel kan worden uitgevoerd.

Halverwege het programma gaan we met twee busjes met veel veldwerkmateriaal Texel ontdekken. Twee dagen hard werken, vriendschappen maken, beleven en vooral alles met je hoofd, hart en handen doen.

Na terugkomst worden alle onderdelen uitgewerkt en uiteindelijk gepresenteerd aan ouders, familieleden, docenten en iedereen die interesse heeft. Vanaf nu zijn de leerlingen Wadexpert en kunnen ze, als ze willen, het volgende schooljaar mee als Wadexpert en hun eigen excursiepunt uitleggen aan de volgende groep eersteklassers.

Wouter Luttekes en Marjo Haarsma: docenten Metis Montessori

Interessegebied: PO/VO

Een samenwerking tussen:

Nienhuis
MONTESSORI

mon
tes
sori nederlandse
montessori
vereniging

2. Agora: 10 tot 15 jaar

Om kinderen gelijke kansen te bieden moet je ze ongelijk behandelen!

Bij Agora onderwijs gaat het om zeer persoonlijk leren, het zoeken naar maatwerk voor ieder kind. De leerlingen, tussen de 10 en 15 jaar, van verschillende leeftijden en diverse niveaus zitten in een coachgroep bij elkaar, waar ze werken en leren onder begeleiding van een vaste coach. Basis- en voortgezet onderwijs ontmoeten elkaar zo of wel: ze maken met elkaar een intellectuele wandeling. Leerlingen gaan zelf op onderzoek uit in de kunstzinnige, wetenschappelijke, spirituele, maatschappelijke en sociale/ethische wereld. De coach staat naast de leerling en neemt, o.a. door te inspireren en te coachen, een belangrijke positie in.

Tijdens de Themasessie vertellen we het verhaal van onze wandeling met leerlingen en coaches en vragen naar jullie vragen en reacties.

Arianne Nas en Paula Wetselaar: Agora Onderwijs, Montessori College Groesbeek

Interessegebied: PO/VO

3. De grote klas: inrichting, architectuur

M. Montessori: “Er zijn dus vanzelf begrenzingen, maar geen scheiding en alle klassen staan voor anderen open”

Schoolgebouwen kunnen op verschillende manieren zijn ontworpen. Er zijn scholen die bestaan uit één verdieping en er zijn scholen die bestaan uit meerdere verdiepingen. Er zijn scholen met gangen en scholen met pleinen. Hoe kun je de ruimtes dusdanig inrichten zodat natuurlijke overgangen naar een volgende fase worden gecreëerd? De overgang van kinderopvang naar onderbouw, van onderbouw naar middenbouw en van middenbouw naar bovenbouw worden besproken. In deze thema-sessie krijg je praktische adviezen over de mogelijkheden die er zijn om hier een goede invulling aan te geven, zodat de gehele basisschoolloopbaan echt een natuurlijke intellectuele wandeling wordt.

Robert van Woudenberg: Directeur Montessorischool Passe Partout en Chris Willemsen: Nienhuis

Interessegebied HKJ/PO/VO

Een samenwerking tussen:

Nienhuis
MONTESSORI

mon
tes
sori nederlandse
montessori
vereniging

4. Innoveren binnen de school

Only a wet baby likes a change!

Als een verandering geen opluchting, verlichting of behoefte op een plezierige manier oplost zullen wij de verandering vermijden. Emoties en feiten lopen dan door elkaar. Toch willen wij ons onderwijs blijvend verbeteren, al dan niet onder druk van inspectie, bestuur en publieke opinie. Soms lukken die vernieuwingen (toegang tot school voor een rolstoel, toepassen van computerprogramma's), soms ook niet (Inclusief onderwijs, effectieve woordenschat programma's).

In deze themasessie gaan wij op een intellectuele wandeling om een onderwijsinnovatie te verkennen, die niet afhankelijk is van toevalligheden en in meer dan 95% van de gevallen een positief resultaat geeft. Coaching, Analyse van feiten en emoties, Confronteren met behoud van relatie, Planning en Feedback zijn de Kernconcepten.

Ward van de Vijver: Vivid Onderwijs

Interessegebied: PO/VO

5. Wat als de schoolleider ruimte geeft?

Hoe krijg je leraren op intellectuele wandeling?

'Leraren hebben behoefte aan vrije ruimte en tijd, om uit de altijd-nuttige-doestand te komen en vrij te denken over pedagogische-didactische kwesties op basis van observaties en reflectie. Ruimte om naast de vakbekwame leraar, de professional die zich steeds verbetert, ook de intrinsiek gemotiveerde mens te zijn, die de tijd neemt om na te denken, in dialoog te gaan en vooral om wijsheid te ontwikkelen en verstandige beslissingen te nemen als het gaat om de toekomst van leerlingen' (Zwart, A. (2017) *'Wat als je onderwijs ruimte geeft'*).

Het bovenstaand citaat is voor mij de definitie van een montessorileraar op intellectuele wandeling. Onderzoekend, verkennend, kritisch op wat er nog meer te weten en te doen is en wetend waar je van bent en van houdt. Steeds in beweging. Het is niet voor niets een 'wandeling'. Reflecteren vanuit een montessoriaanse grondhouding en vanuit montessoriaanse waarden op die pedagogische-didactische kwesties, zonder de oorspronkelijke vorm bij voorbaat heilig te verklaren en altijd gericht op kinderen die leren voor en in de toekomst.

Wat vraagt dit van de montessori schoolleider? Hoe zorg je ervoor dat iedereen wandelt en toch dezelfde richting op gaat? Vormvrijheid geven en toch herkenbaar en robuust blijven? Verstandige beslissingen nemen en toch erkennen waar je van houdt? Montessorionderwijs innoveren en toch een montessorischool blijven.

In deze themasessie gaan we op intellectuele wandeling, met inspirerende voorbeelden uit de reispraktijk van een montessoribasischool als proviand voor onderweg en een simpele paklijst om mee naar huis te nemen.

Maaïke Kramer: NMV O&O Netwerk Opleiders en Ontwikkelaars en directeur bestuurder Eerste Westlandse Montessorischool, kwartiermaker montessoristroom VO ISW- 's-Gravensande.

Een samenwerking tussen:

Nienhuis
MONTESSORI

mon nederlandse
tes montessori
sori vereniging

Interessegebied PO/VO

6. Bewegend leren, leren bewegen

Het is dus zaak dat wij sport inbedden in de voorbereide omgeving gebaseerd op de principes van Montessori

Montessori en sport lijken op het eerste gezicht twee lastig te verenigen grootheden te zijn. Daar waar Montessori uitgaat van een leerproces gebaseerd op de interesse van het kind, is de traditionele jeugdsport gericht op het resultaat. Dit competitieve element heeft velen in de Montessori-gemeenschap ervan weerhouden, sport te omarmen. Echter sport is een belangrijk interessepunt, een onderdeel van de omgeving van het jonge kind en daarom dus invloedrijk voor het absorberende brein.

Ruben Jongkind en Patrick Oudejans helpen wereldwijd Montessori leraren, ouders en scholen de principes van Montessori toe te passen op sport. Inmiddels hebben zij meer dan 1000 leraren, 20 scholen en duizenden kinderen in onder meer China, Australië, Mexico, Thailand, Frankrijk en Engeland ondersteund in dit proces.

Ruben Jongkind en Patrick Oudejans: Montessori Sports.

Interessegebied: HJK/PO/VO

7. Stap voor stap leren

Oefeningen voor het dagelijks leven, bekeken vanuit de drie D's.

Jezelf aan- en uit kunnen kleden, weten hoe je je handen wast, de planten in de klas verzorgen, een ander begroeten of samen het afval scheiden. Het jonge kind leert voor zichzelf en de omgeving te zorgen en weet hoe het zich op een positieve manier kan gedragen. Het lijkt allemaal zo praktisch, het achterliggende doel is groter. We denken niet alleen aan de aankleedrekken, huishoudelijke taken en wellevendheidslessen maar zeker ook aan het streeplopen en de stiltelessen. Het kind oefent zich te concentreren en verbetert de coördinatie van de bewegingen. Tegelijkertijd leert het ook na te denken voordat het iets doet, de aandacht te richten en om te gaan met onverwachte situaties. De oefeningen dragen bij aan de ontwikkeling van de executieve vaardigheden. We leggen een stevige basis voor de persoonlijke en sociale ontwikkeling en bereiden het kind voor op het leven van alledag. In de periode tot 6 jaar zijn deze activiteiten van groot belang voor de totale ontwikkeling van de peuter en kleuter. In deze themasessie kijken we naar deze 'oefeningen voor het dagelijks leven' vanuit het doen, denken en deel zijn van een groep.

Annet van Summeren: NMV O&O Netwerk Opleiders en Ontwikkelaars en Montessori Mind

Interessegebied: HJK/PO

Een samenwerking tussen:

Nienhuis
MONTESSORI

mon
tes
sori nederlandse
montessori
vereniging

8. Zelfsturing

Kinderen die in staat zijn zelfgestuurd te leren, geven vorm aan hun eigen leerproces, met zin voor verantwoordelijkheid.

Het montessorionderwijs staat bekend om haar slogan 'Help mij het zelf te doen'. Maar hoe helpen wij de kinderen eigenlijk om het daadwerkelijk zelf te doen? Hoe leer je kinderen om zelf regie te nemen over hun eigen leerproces? Hoe wordt daar in het montessorionderwijs vorm aan gegeven en hoe matcht deze aanpak met wat we weten uit de hedendaagse wetenschap? In deze themasessie gaan we aan de slag met het waarom, hoe en wat van zelfgestuurd leren. Je krijgt praktische tips mee hoe je het zelfsturend leren bevordert en wat dat betekent voor je leerkracht handelen.

Jaap de Brouwer: NMV O&O Netwerk Opleiders en Ontwikkelaars NMV en Lectoraat Vernieuwingsonderwijs

Interessegebied: HJK/PO/VO

9. Wetenschap & technologie in combinatie met burgerschapsonderwijs (Bèta Burgerschap)

Een wandeling door smart cities, langs olievelden en over data-bergen, de integratie van burgerschap en W&T-educatie.

Er wordt steeds meer een beroep gedaan op burgers om mee te denken, te praten en te beslissen over oplossingen voor complexe maatschappelijke vraagstukken. Zo lijkt de kosmische opvoeding en onderwijs ook in andere onderwijsvormen in opkomst te zijn. In Bèta Burgerschap leren we kinderen niet welk gedrag goed is, maar leren we hen op basis van kennis en het inleven in verschillende perspectieven, zélf keuzes te maken. Een aanpak die nauw aansluit op de werkwijze van Montessori en leerlingen stimuleert in een complexe en onzekere wereld creatief, bedachtzaam en innovatief te zijn.

Alvast meer lezen?

<https://www.techyourfuture.nl/a-1354/praktijkboek-bèta-burgerschap>

Jory Tolkamp: Onderwijskundige Team Onderzoek & Onderwijs Transfer bij Hogeschool Saxion

Interessegebied: PO/VO

Een samenwerking tussen:

Nienhuis
MONTESSORI

mon
tes
sori nederlandse
montessori
vereniging

10. Out-side the box!

Het montessori materiaal gedefinieerd als dingen “waarmee je iets doet” omzetten naar dingen “waarvan je iets leert”.

Loop je zomaar een montessorischool binnen dan valt er uitdrukkelijk iets op: kasten gevuld met veel 'boxen'. We zijn er aangewend en vragen ons af wat er nog te vertellen is over het materiaal al of niet in een doos. Heel veel! Daarom gaan met elkaar aan de slag om het materiaal vanuit een andere, wetenschappelijke hoek, te benaderen. In ieder materiaal zit een 'Kernconcept' verscholen. Als we dit kernconcept als uitgangspunt nemen, en dus uitdrukkelijk niet de vorm of het doel, dan zien we dat er iets oorspronkelijks in het materiaal schuilt dat we niet eerder gebruikten.

Door het kernconcept te kennen, worden grenzen verlegd en zelfs weggenomen, worden de toepassingen verbreed voor de Intellectuele wandeling, die kinderen alle ruimte geeft om diepgaander te leren.

Els Mattijssen: NMV O&O Netwerk Opleiders en Ontwikkelaars en Vivid Onderwijs.

Interessegebied: HJK/PO/VO

11. Een doorgaande lijn voor 3-6

“Zo maakt het kind vorderingen, niet alleen door de leeftijd, maar ook door de vrijheid om te gaan waar men wil” (Maria Montessori)

Als gevolg van het Nederlandse onderwijssysteem wordt de Periode van groei 3 tot 6 onderbroken. Jonge kinderen ondervinden zodoende belemmeringen in sociaal, fysiek en cognitief opzicht. De uitbreiding van mogelijkheden die de heterogene montessorigroep biedt binnen de leeftijd van 3 tot 6, brengt nieuwe inzichten binnen de Kinderopvang. De intellectuele wandeling breiden we uit met de sociale wandeling.

Arlene Da Cruz: Montessori KD en montessori adviseur; Margriet Hover: Montessori dagopvang en montessori adviseur

Interessegebied HJK / PO

Een samenwerking tussen:

Nienhuis
MONTESSORI

mon
tes
sori nederlandse
montessori
vereniging

12. Mindsets van leraren

Fixed and Growth Mindsets; Motivatie en ruimte voor ontwikkeling

Tijdens deze themasessie maken de deelnemers uitvoerig kennis met de Mindset theorie van Carol Dweck. Verklaard wordt waarom sommige kinderen of volwassenen genieten van uitdagingen, ruimte voor ontwikkeling zoeken, hard werken voor hun doelen en zich niet uit het veld laten slaan door tegenslagen, terwijl anderen het liefst alleen gemakkelijke opdrachten doen en zich dom voelen wanneer ze hard moeten werken om iets onder de knie te krijgen. Je leert hoe je een positieve Mindset bij kinderen (en jezelf!) kunt stimuleren en bekrachtigen.

Brigit Brinkman; NMV O&O Netwerk Opleiders en Ontwikkelaars en de DNKRS - expertisecentrum begaafdheid

Interessegebied: HJK/PO/VO

13. Montessori Campus voor 0 tot 18 jaar

Een doorgaande lijn van 0 tot 18 jaar

Stel je eens voor dat je je als kind van 0 tot 18 jaar op één plek leert en onderwijs krijgt en zo een vloeiende ontwikkeling kunt doormaken, een ontwikkeling naar een completer mens.

Stel je eens voor dat je als kind zelf je leerdoelen mag bepalen.

Stel je eens voor dat je als kind uitgedaagd wordt om je eigen talenten te ontdekken.

Stel je eens voor dat leren en bewegen in complete harmonie met elkaar zijn.

Stel je eens voor dat school en kinderopvang een prikkelend en uitdagend begin zijn van een leven lang leren.

En stel je eens voor als de leraar ook je coach, inspirator, trainer, motivator en begeleider is. Dat die je helpt om te zien welke leerdoelen bij je passen.

Het Montessori Lyceum Flevoland werkt (samen met Montessori PO) aan de totstandkoming van een Montessori Campus voor kinderen van 0-18 jaar. In onze themasessie bespreken we wat onze visie op het kind en het onderwijs is en nemen jullie mee in het proces.

Benno Breeuwer: rector Montessori Lyceum Flevoland; Emma Gribling: conrector Montessori Lyceum Flevoland; Job Kooiman: directeur Montessori Stad

Interessegebied: HJK/PO/VO

Een samenwerking tussen:

Nienhuis
MONTESSORI

mon
tes
sori nederlandse
montessori
vereniging

14. Montessori Meesterschap 12-18

Inspiratie voor montessorileraren in een school voor 12-18 jaar

Hoe ziet een goede voorbereide omgeving op een school voor voortgezet montessorionderwijs eruit? Wat wilde en bedoelde Maria Montessori nou echt met onderwijs aan 12-18-jarigen? Wat zeggen de hedendaagse wetenschappelijke inzichten over het Montessori gedachtengoed? Hoe help ik de leerlingen om het écht zelf te doen? En wat vraagt dit van mij als montessorileraar? Montessori Meesterschap is niet alleen een verdieping en specialisme van de individuele leraar, maar is gericht op de materiële en sociale montessori-omgeving van de school als geheel. Het specialisme getuigt van Meesterschap op het gebied van montessori- inrichting van het onderwijs. In de themasessie geven de vier leergangstrainers, aan de hand van oefening en gesprek, een inkijkje in de werkwijze en gaan we in op de antwoorden op de boven gestelde vragen.

Koen Schaap, Jessy la Faille, Rogier Dijk en Manja Stoovelaar: leergangontwikkelaars en -trainers Montessori Meesterschap

Interessegebied: VO

15. Develop your abilities, trust your potential

Montessorians of all ranks, muster their passion and brains and help us to get this done. The promotion of global citizenship through peace education has been a major objective of Montessorians for more than 70 years. Despite the international character of Montessori education since its inception in 1907 Montessorians are internationally not in the vanguard of designing world-class leading secondary education. At MSA it is our mission to change that, as we intend to establish a public Montessori Global Community School in Amsterdam, no later than three years from now.

This theme session will discuss what has been achieved so far. Why we have chosen the International Baccalaureate Programme with its focus on rigorous assessment as a vehicle for the secondary education leg of the new School, whilst fostering at the same time self-discovery and independent life long-learning of Montessori education. We will discuss how we have amalgamated the characteristic of Montessori education, such as multi-aged class groups, individual and small group instructions, in our prepared environment and curriculum. We want to share with you the building blocks of the programme and how we intend to provide public, state-funded but still excellent education. Lastly, we invite you to sign up for one of the many programme design communities which will be presented to you towards the end of the theme session.

Berry Bock: Directeur Bedrijfsvoering MSA

Interessegebied: VO

Een samenwerking tussen:

Nienhuis
MONTESSORI

mon
tes
sori nederlandse
montessori
vereniging

16. Medezeggenschap in montessorischolen

Zeggenschap en medezeggenschap in een Montessoriaanse context.

Acht schoolleiders en bestuurders van Voortgezet Onderwijs Montessorischolen (netwerk 12-18) hebben zich gebogen over de relatie zeggenschap en medezeggenschap in de school. Vanuit de methode “deep democracy” zijn er bijeenkomsten geweest met leden van Medezeggenschapsraden, Raden van Toezicht, leden van schoolbesturen en schoolleiders. Dus leerlingen, leraren, ouders, ondersteunende medewerkers, schoolleiders, bestuurders en RvT leden bijeen. Dit diep doordenken van het vormgeven van democratie op school gedacht vanuit de drie brede doelen van Montessori onderwijs heeft geleid tot een visie op het krachtig neerzetten van democratie op school. Immers; daar gaat medezeggenschap over.

Graag gaan wij op basis van een artikel dat medio 2020 verschijnt de dialoog aan met anderen over deze thematiek.

Alle van Steenis: MSA; Berni Drop: Montessoricollege Nijmegen

Interessegebied: VO

17. Innovatieve montessorimaterialen

We ontwikkelen ons niet lineair en hebben dus ook geen lineaire methode nodig.

De materialen: ‘Taal: doen!’, ‘Exploring English’ en ‘Ik wil rekenen’, bieden volop ruimte en inspiratie voor ontwikkeling. Hoe? Ruimte voor het kind, voor verdieping, voor eigen keuze en voor afdwalen. Er wordt gewerkt aan de hand van doelen in die helder zijn voor kinderen en voor de leerkracht. We ontwikkelen ons sprongsgewijs, door talloze ontdekkingen en door het aangaan van verbindingen. In deze sessie ontdek je de mogelijkheden van onze materialen.

Marielle van der Heijden: montessorispecialist bij AVE.IK en IB-er bij de Anne Frankschool in Ellecom

Interessegebied: PO

18. Het organiseren van ruimte geven

Dat geeft overzicht!

Je wilt graag een lange werkperiode met je kinderen. Je wilt vrijheid in ontwikkeling zonder te denken in hokjes. Je wilt ruimte geven. Eigenlijk wil je helemaal geen dag die volgepland is met groepsinstructies. Waarom doe je het dan toch? Wij helpen je de ruimte weer te organiseren. Voor jezelf. En belangrijker nog: voor het kind. Zodat je weer toekomt aan het lopen van je ronde en je dichtbij het kind kunt zijn. Want dat geeft overzicht.

Esther Pelgrom: NMV O&O Netwerk Opleiders en Ontwikkelaars en AVE.IK

Interessegebied: HJK/PO

19. Een intellectuele wandeling van Maria Montessori

We weten waarom we de dingen zo doen zoals we doen op een montessorischool.

In deze themasessie onderzoeken we de intellectuele wandeling van Montessori bij de New Education Fellowship: de groep waar ook Steiner, Parkhurst, Petersen en Freinet mee verbonden waren. We gaan in op de overeenkomsten en verschillen in visies en intenties, en de uitwerkingen in respectievelijk hun Vrije School, Daltonschool, Jenaplanschool, Freinet- en montessorischool. Welke gemeenschappelijke doelen hebben deze scholen, en welke verschillen hebben deze in hun pedagogische benadering, didactiek, architectuur van de school en het curriculum: als vijf bloemen met hun eigen bloeiwijze: allemaal mooi op hun eigen wijze.

Deze workshop is ontwikkeld in nauwe samenwerking en wisselwerking met de tentoonstelling die op het moment van deze workshop in het Comeniusmuseum in Naarden tentoongesteld wordt: de tentoonstelling "Op de schouders van Comenius", waar de verbanden tussen deze vijf bovengenoemde traditionele onderwijsvernieuwers onderling en in relatie tot Comenius centraal staan.

Anastasia Dingarten: NMV O&O Netwerk Opleiders en Ontwikkelaars en gastconservator Comeniusmuseum

Interessegebied: HJK/PO/VO

Een samenwerking tussen:

Nienhuis
MONTESSORI

mon
tes
sori nederlandse
montessori
vereniging

20. Rekenen zonder grenzen

Het nieuwe domein “VERBANDEN” van het WMBO-materiaal (Wiskunde Montessori Basis Onderwijs) met de bakens: tabellen, diagrammen, grafieken, assenstelsels en statistiek, is een doorgaande lijn in optima forma.

In ons dagelijkse leven zien wij allerlei soorten tabellen, diagrammen en grafieken gebruikt om met name informatie met getallen of aantallen weer te geven.

Kinderen leren met behulp van dit materiaal: aflezen, begrijpen en combineren. Daar hoort ook het uitvoeren van berekeningen met deze verschillende gegevens bij. Voor de kinderen zijn er opdrachten en voor de leraren is er een katern, didactische handleiding en een mindmap met een overzicht van de onderwerpen.

Dick Huntink: NMV O&O Netwerk Opleiders en Ontwikkelaars

Interessegebied: PO/VO

Paneldiscussie: voor alle deelnemers

Aan het einde van de Montessori themadag gaan we oogsten: hoe heb je deze themadag ervaren? En wat neem je mee als inspiratie voor je eigen montessorionderwijs? Deze twee vragen staan centraal tijdens onze paneldiscussie waarin enkele sprekers met elkaar in discussie gaan. Onder leiding van Patrick Sins - lector Vernieuwingsonderwijs bij Saxion en Thomas More Hogeschool - zal ook het publiek op een zeer interactieve manier betrokken worden. Zo gaan we samen na welke inzichten wij naar aanleiding van deze themadag hebben opgedaan en kijken we waar nog werk aan onze winkel is.

Een samenwerking tussen:

Nienhuis
MONTESSORI

mon
tes
sori nederlandse
montessori
vereniging